

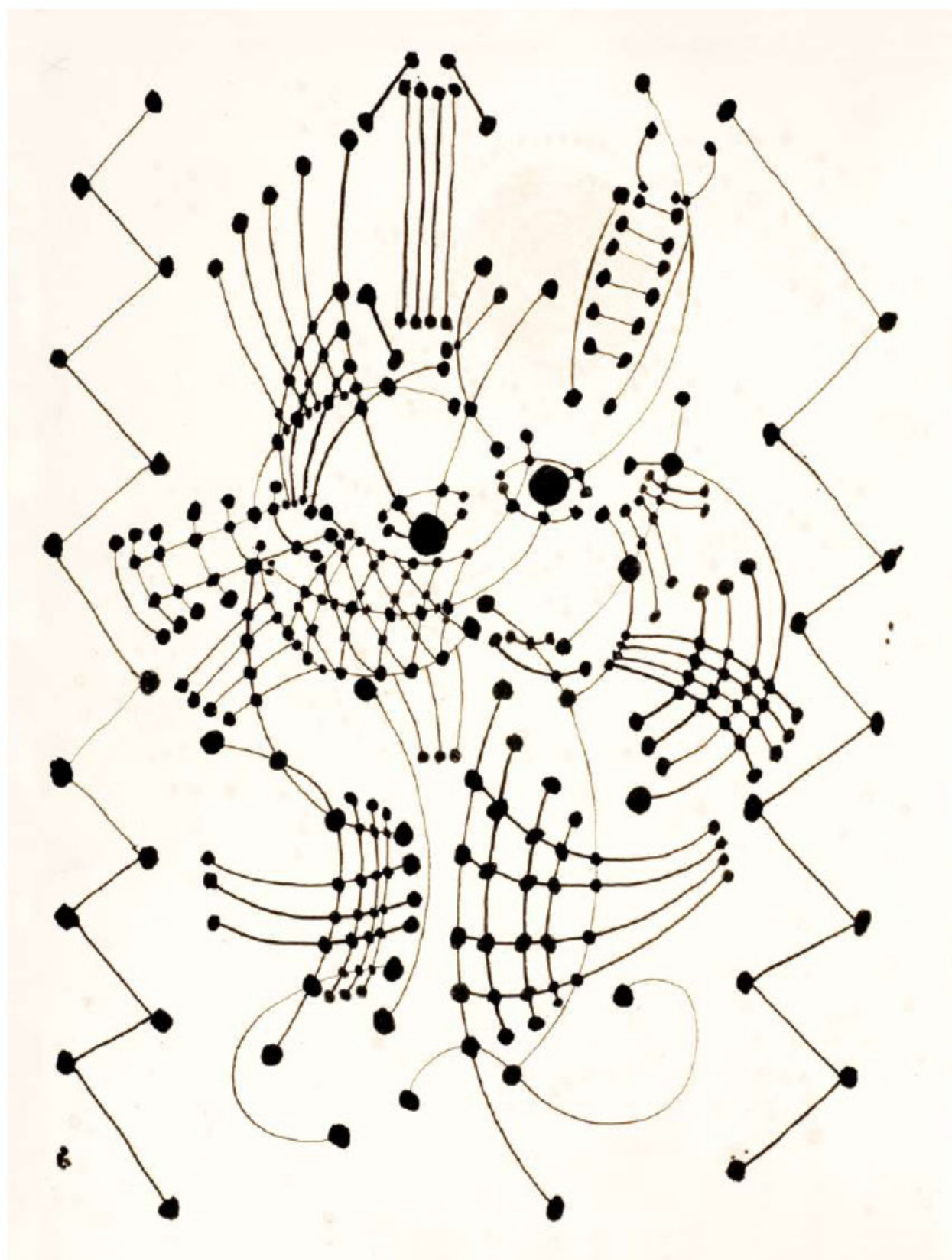
20/11/08

OBJECTES VIUS

Figura i natura morta en

PICASSO

del 21/11/08 a l'1/3/09

Pablo Picasso, Estudi de guitarra, quadern de Chef-d'oeuvre inconnu de Baltazac núm.30 (pàg.37v), Juan-les-Pins, [estiu del] 1924, ploma i tinta xinesa sobre paper Arches, 31'5 x 27'5 cm. Musée national Picasso, París. © Photographie Béatrice Hatala. © Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid 2008.

OBJECTES VIUS
Figura i natura morta en
PICASSO

del 21/11/08 a l'1/3/09

RODA DE PREMSA

20 de novembre de 2008, a les 12.00h

INAUGURACIÓ

20 de novembre de 2008, a les 19.30h

L'exposició estarà oberta al públic del 21 de novembre de 2008 a l'1 de març de 2009

Exposició organitzada pel Museu Picasso,
Barcelona

Museu Picasso

Dep. de premsa i comunicació

Montcada 15 - 23

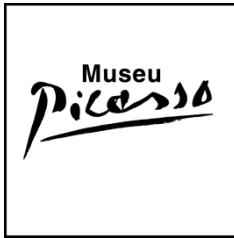
08003 Barcelona

Tel. 932 563 021 / 26

museupicasso_prensa@bcn.cat

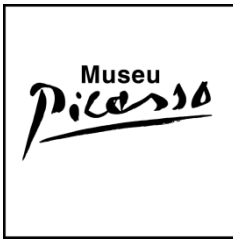
Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

SUMARI

1. PRESENTACIÓ
2. CONCEPTE DE L'EXPOSICIÓ
Christopher Green, comissari
3. DADES DE L'EXPOSICIÓ
4. RECORREGUT
5. ÀMBITS
6. OBRES COMENTADES
7. RELACIÓ D'OBRES EXPOSADES

1. PRESENTACIÓ

Un dels objectius principals del Museu Picasso de Barcelona és convertir el centre en un espai de referència en la recerca i generació de coneixement sobre Picasso. Sota el programa **Repensar Picasso**, el Museu ha agrupat diversos projectes per renovar els discursos tradicionals sobre l'artista tot fugint de les narracions de caràcter biogràfic o de les classificacions estilístiques per tal de cercar noves perspectives i alliberar-lo del pes dels tòpics.

En aquest marc de treball, **Christopher Green** – professor emèrit del Courtauld Institute of Art de Londres i comissari de l'exposició– ha acceptat la proposta del Museu de presentar a Barcelona aquest projecte que ens ofereix noves narratives sobre l'obra de l'artista, fruit de les darreres recerques d'aquest reconegut especialista.

Objectes vius

Des del 1907, Picasso va obrir la seva obra a la metamorfosi. Es va dedicar cada cop més a convertir una cosa en una altra. Concretament, transformava figures en objectes i objectes en figures, o fins i tot creava objectes que també eren figures.

En aquesta exposició s'apleguen esbossos, estudis, gravats i pintures que mostren algunes de les maneres com es va materialitzar aquesta tendència en l'obra de Picasso durant el període cubista i entre el 1924 i els primers anys de la dècada del 1930, anys de relació i intercanvi amb els surrealistes.

L'exposició s'anomena **“Objectes vius”** perquè els intercanvis de Picasso entre figures i objectes animen el que és inanimat. Els caps són també guitarres, les natures mortes es converteixen en autòmats, i finalment, a les últimes sales, els objectes actuen com si fossin actors sobre l'escenari o es fan miques com víctimes indefenses d'un atac.

Christopher Green

Comissari de l'exposició

Professor emèrit d'Història de l'Art al Courtauld Institute of Art, Londres. Entre les seves publicacions recents es troba *Picasso: Architecture and Vertigo* (New Haven i Londres, 2005). Ha estat comissari de diverses exposicions, entre les quals *Juan Gris* (Whitechapel Art Gallery, Londres, Staatsgalerie Stuttgart i Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo, Holanda, 1992-93), i *Henri Rousseau: Jungles in Paris* (Tate Modern, Londres, Galeries nationales du Grand Palais, París i National Gallery, Washington D.C., 2006-07).

Pel que fa a les seves nombroses publicacions, des del Museu Picasso considerem important destacar *Cubism and Its Enemies* (1982), obra de referència absoluta pel que fa al moviment artístic en qüestió, i la monografia *Juan Gris* (1992), estudi fonamental sobre aquest pintor. En l'àmbit picassà va ser editor i coautor de *Picasso's Les Demoiselles d'Avignon* (2001), on ja plantejava una revisió crítica d'algunes de les tesis imperants. *Picasso: Architecture and Vertigo* (2005) –la seva darrera publicació al marge del catàleg d'aquesta exposició que ara presentem–, és un apassionant enfocament, enormement ric en implicacions, que creua l'obra de Picasso amb aspectes bàsics i centrals de *l'arquitectura* de la nostra societat. La importància d'aquest estudi i la seva enorme aportació a l'esforç per construir noves mirades sobre l'artista encara està per valorar.

2. CONCEPTE DE L'EXPOSICIÓ

Christopher Green, comissari

Des de fa temps, la metamorfosi —una cosa que es converteix en una altra— ha estat reconeguda com a fenomen fonamental en Picasso, tant en els seus processos creatius com en l'impacte que ha produït en la seva obra. Però s'ha estudiat molt menys la manera com la manipulació metamòrfica dels signes pictòrics li va permetre de moure's entre objectes vius i morts a mesura que inventava i transformava les seves idees. Fins ara no hi ha hagut cap exposició que s'hagi ocupat de l'oscil·lació entre allò animat i allò inanimat en l'obra picassiana: objectes que «viuen» i figures tan «mortes» com els objectes.

En un primer nivell, el que revela aquest enfocament és un cert alliberament enginyós i juganer de la imaginació, però en un pla més profund apareixen una sèrie de sensacions molt més potents i inquietants associades a la presència de la mort en la vida. La immanència de la mort, que ja era un factor irresistible en les pre-freudianes *Demoiselles d'Avignon*, va esdevenir cada cop més important en el Picasso de la dècada dels anys vint. Com mostra aquesta exposició, el clímax d'aquest procés va coincidir amb l'entrada de Picasso en els cercles surrealistes, amb els dissenys que va realitzar per al ballet *Mercur* (que el grup surrealista admirà en gran manera) i les magnífiques natures mortes de després, en les quals els objectes semblen actors a l'escenari o són trossejats com si fossin parts d'un cos

Aquesta exposició convida el visitant a fer un viatge per la imaginació de Picasso mitjançant una selecció acurada de diverses seqüències d'obres del pintor, en un equilibri entre allò viu i allò mort, sense permetre que ni la vida ni la mort assoleixin una victòria final i definitiva.

3. DADES DE L'EXPOSICIÓ

- Aquesta **exposició de tesi** s'emmarca en un dels programes centrals del Museu: **repensar Picasso**
- El comissari de la mostra –el reconegut especialista Christopher Green– ha acceptat la proposta del Museu Picasso de presentar a Barcelona aquest projecte que ofereix **noves perspectives** sobre l'obra de l'artista, a partir de les seves darreres recerques
- La mostra, d'un rigor extrem i de caràcter innovador en els seus plantejaments, presenta una selecció molt acurada de prop de **60 obres** – dibuixos, gravats i pintures– realitzades per Picasso entre els anys 1907 i 1933, entre les quals s'hi troben **4 de les magnífiques natures mortes** que l'artista va realitzar l'any 1924
- L'exposició permet, en un primer nivell de lectura, viatjar per la imaginació de Picasso i els seus processos creatius, i en un pla més profund, comprendre el dens rerefons d'idees i reflexions associades a la presència de la mort en vida subjacents en les seves obres
- Entre d'altres institucions i particulars, **han prestat obres** per a aquesta exposició centres com: Musée national d'Art moderne / Centre de création industrielle, Centre Georges Pompidou, París; The Detroit Institute of Fine Arts; Philadelphia Museum of Art; Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid; Stedelijk Museum, Amsterdam; The Metropolitan Museum of Art, Nova York; Solomon R. Guggenheim Museum, Nova York; Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid, i National Gallery of Ireland

Cal destacar els préstecs realitzats per col·leccions particulars d'arreu del món i, de manera especial, els realitzats per col·leccions privades de Barcelona i pels hereus de l'artista

- La mostra aplega **68 obres**, la major part de Picasso:
  - 49 pintures, entre elles 2 olis de Juan Gris
  - 9 dibuixos
  - 8 fotografies realitzades per Waléry
  - 1 gravat
  - 1 collage

- L'exposició ocupa la primera planta del palau Finestres, seu de les exposicions temporals, i s'estructura en **9 àmbits**

- El **programa d'activitats** a l'entorn de l'exposició inclou:
  - Conversa entre Christopher Green i Elisabeth Cowling
 Data: 24 de febrer de 2009 (a confirmar)

  - Objectes vius. Figura i natura morta en Picasso vista per:
 Diverses aproximacions transversals tot visitant l'exposició, amb la professora de literatura medieval, teoria de la literatura i literatura comparada, Victòria Cirlot, i el professor de filosofia Josep M Terricabras, entre d'altres
 Dates: els dimecres de gener i el primer dimecres de febrer del 2009

  - Taller infantil a l'entorn de l'exposició: Objectes animats: Construeix titelles!
 Per a nens de 6 a 12 anys
 Dirigit per Eugenio Navarro (titellaire i director de "La Puntual"), amb la col·laboració de Jordina Salvany (Directora creativa d'Editorial)
 Dates: els dissabtes de gener i el primer dissabte de febrer del 2009

  - Visites comentades gratuïtes a l'exposició:
 Incloses en el preu de l'entrada (reserva prèvia necessària), per al públic individual

LLISTA DE PRESTADORS

DINAMARCA

Statens Museum for Kunst, Copenhagen

ESPANYA

Colección Fundación Mapfre
Fundación Almine y Bernard Ruiz-Picasso
para el Arte
Museo Nacional Centro de Arte Reina
Sofía, Madrid
Museo Picasso Málaga
Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid

ESTATS UNITS

Col·lecció particular. Cortesia Richard Gray
Gallery, Chicago
The Detroit Institute of Fine Arts
The Metropolitan Museum of Art, Nova
York
Philadelphia Museum of Art
Solomon R. Guggenheim Museum, Nova
York

FRANÇA

Centre Georges Pompidou, París. Musée
national d'Art moderne / Centre de création
industrielle

D.A.F., Fonds Erik Satie en dipòsit a l'Imec
Musée d'art moderne Lille Métropole,
Villeneuve d'Ascq
Musée national Picasso, París

GRAN BRETANYA

Nahmad Collection

HOLANDA

Stedelijk Museum, Amsterdam

IRLANDA

National Gallery of Ireland

NORUEGA

Henie Onstad Art Centre

SUÏSSA

Galerie Beyeler, Basel
Col·lecció Marina Picasso. Cortesia Galerie
Jan Krugier & Cie., Ginebra

I tots aquells que han preferit restar en
l'anonimat

Títol:	<i>Objectes vius. Figura i natura morta en Picasso</i>
Data:	Del 21 de novembre de 2008 a l'1 de març de 2009
Roda de premsa:	20 de novembre de 2008, a les 12.00 hores
Inauguració:	20 de novembre de 2008, a les 19.30 hores
Lloc:	Museu Picasso de Barcelona Montcada, 15 - 23 08003 Barcelona Tel. 932 563 000 Fax. 933 150 102 museupicasso@bcn.cat
Horari:	De dimarts a diumenge, de 10 a 20 hores Dilluns no festius, tancat
Preu:	Exposició: 5,80 € . Entrada general (exposició temporal + col·lecció permanent): 9 € . Condicions especials per a grups, menors de 16 anys, membres de l'ICOM, Targeta Rosa, estudiants, aturats, jubilats, passi d'acompanyant, famílies nombroses
Nou Carnet del Museu Picasso:	Accés directe i il·limitat a la col·lecció i a les exposicions del Museu durant dotze mesos (a partir del moment de la compra) per 10 € individual / 15 € familiar
Organitza:	Museu Picasso, Barcelona
Superfície:	L'exposició ocupa la primera planta del palau Finestres
Catàleg:	Editat en català i castellà (propera aparició de l'edició en anglès a càrrec de Thames&Hudson). Autors: Christopher Green i J.F. Yvars. 191 pàgines amb il·lustracions a color. Editat pel Museu Picasso (ICUB) / Editora: Marta Jové / Projecte gràfic del catàleg i maqueta: Andrés Mengs.
Obres:	49 pintures, 9 dibuixos, 8 fotografies, 1 gravat i 1 collage, procedents de museus i col·leccions particulars d'arreu del món

www.museupicasso.bcn.cat

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ

ORGANITZACIÓ I PRODUCCIÓ:
MUSEU PICASSO, BARCELONA

DIRECTOR:
PEPE SERRA

COMISSARI:
CHRISTOPHER GREEN

COORDINACIÓ:
MONTSERRAT TORRAS I SÒNIA VILLEGAS

RECERCA:
MONTSERRAT TORRAS

CONSERVACIÓ PREVENTIVA:
REYES JIMÉNEZ I ANNA VÉLEZ

REGISTRE:
MONTSERRAT TORRAS I ANNA FÀBREGAS

PREMSA I COMUNICACIÓ:
MANEL BAENA I ANNA BRU DE SALA

CATÀLEG:
MARTA JOVÉ

DISSENY DEL MUNTATGE:
ANA ALCUBIERRE

MUNTATGE:
MANTEROLA

IL·LUMINACIÓ:
MARIA DOMÈNECH

GRAFISME:
ÀLEX DOBAÑO

AUDIOVISUAL:
EMBLEMA ESPAIS AUDIOVISUALS

**DISSENY GRÀFIC DE LA CAMPANYA DE
COMUNICACIÓ:**
LAS DOS EN PUNTO

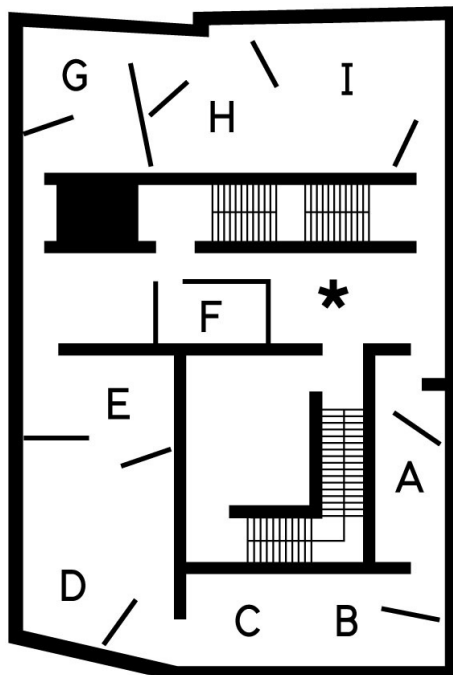

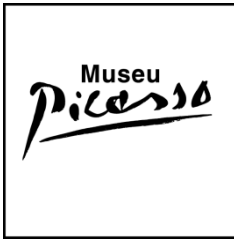
4. RECORREGUT

L'exposició ocupa la primera planta del palau Finestres i s'estructura en **9 àmbits**:

- Àmbit A** Arbre/figura (1907-1908)
- Àmbit B** Transformacions I (1913-1914)
- Àmbit C** Transformacions II (1915-1916)
- Àmbit D** Transformacions III (1917-1920)
- Àmbit E** La repetició de motius
- Àmbit F** Els quaderns de dibuix de Picasso de 1924 i 1925
- Àmbit G** El ballet *Mercure* (1924)
- Àmbit H** El teatre de la natura morta
- Àmbit I** Objectes monstruosos

* Espai de lectura. Consulta del catàleg

5. ÀMBITS

Àmbit A: Arbres/figura (1907-1908)

L'any 1907, mentre pintava *Les Demoiselles d'Avignon*, Picasso va realitzar estudis fluides d'arbres dins de paisatges. Els ritmes lineals que s'hi desenvolupen gairebé es podrien intercanviar amb els que es desenvolupen en una sèrie d'estudis de figures que donarien lloc a teles més grans en el període 1907-1908. Els arbres es poden convertir en cossos.

Àmbit B: Transformacions I (1913-1914)

Entre 1912 i 1913, Picasso inventa un vocabulari pictòric nou i simple. Els signes utilitzats per representar instruments musicals i els caps s'intercanvien ara tan fàcilment que es pot apreciar clarament que els caps són en ple procés de convertir-se en instruments musicals o de deixar de ser-ho (la doble corba de la caixa de ressonància de la guitarra és un motiu recurrent, i de vegades també apareix l'obertura acústica).

Àmbit C: Transformacions II (1915-1916)

L'any 1915, Picasso va pintar una sèrie d'aquarel·les i guaixos que representaven natures mortes. En algunes d'aquestes natures mortes, fruïteres amb el coll llarg esdevenen caps, en unes disposicions on clarinets i mànecs d'instruments de corda sorgeixen del tauler com extremitats gesticulants. El mateix any, va pintar un *Arlequí* monumental però sense volum, amb un coll llarg i un cap circular diminut que retrobem en una natura morta més íntima com el coll i el tap d'una ampolla d'Anís del Mono. Els rombes de l'ampolla recorden el vestit de l'arlequí, i l'arlequí-ampolla i la seva ombra grisa abandonen la verticalitat gronxant-se com si fossin una parella de ball.

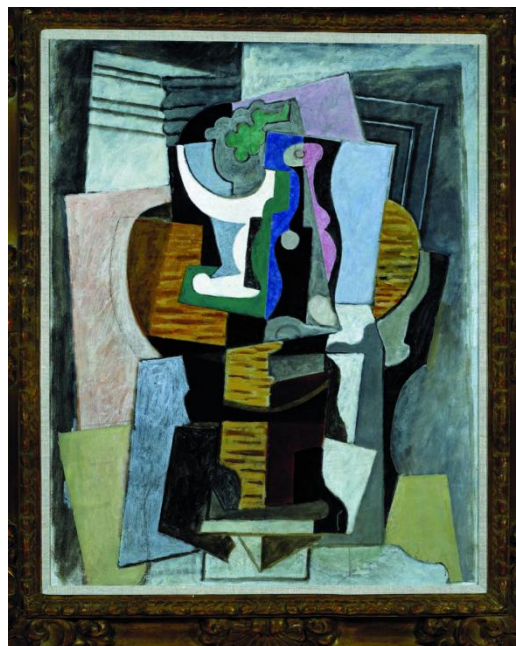
(Imatge disponible per a premsa)

(Imatge disponible per a premsa)

Àmbit D: Transformacions III (1917-1920)

Entre els mesos de febrer i maig del 1917, a Roma i després a París, Picasso va dissenyar el vestuari i els decorats del ballet *Parade*. Al juny va venir a Barcelona amb els Ballets Russos de Diaghilev i s'hi va quedar sis mesos. El mànager americà i el francès que va dissenyar per a *Parade* són part del decorat. Són més objectes animats que personatges disfressats, com les figures cubistes que va pintar a Barcelona i quan va tornar a París. Cap al 1917, la natura morta amb vetllador ja havia aparegut en l'obra de Picasso. El seu atractiu era la facilitat amb la qual objectes, taulers i potes de taules es podien veure com figures, com mobiliari viu. Cap al 1920, Picasso tornava recurrentment a la natura morta amb vetllador, treballant amb diverses tècniques per produir diverses variacions i, sovint, animant les natures mortes de manera que es convertissin en alegres músics.

Àmbit E: La repetició de motius

La simplificació dels signes va comportar que en l'obra de Picasso la representació d'objectes i la repetició de motius arribessin gairebé a confondre's. Això va donar lloc, l'any 1922, a una sèrie de natures mortes en les quals s'insisteix en la utilització recurrent de motius amb combinacions de ratlles i quadres. En aquestes dues obres s'explora l'espai tot cercant variacions en què es repeteixen elements i, fins i tot, grups de signes, i es juga amb el llindar entre l'abstracció i la representació on els signes s'abstreuen gairebé fins més enllà de la llegibilitat. Picasso va desenvolupar tot això l'any 1924 amb llargues sèries de dibuixos, la majoria en quaderns, en els quals utilitzava quasi exclusivament punts i línies. En aquests dibuixos, imitant conscientment els diagrames de les constel·lacions, ens convida a veure-hi figures i objectes.

(Imatge disponible per a premsa)

Juan Gris i les rimes visuals

Juan Gris es va relacionar amb Picasso almenys des del 1911. Era el més jove en una relació d'amistat marcada pel respecte mutu. Per a la capacitat de tots dos artistes de convertir una cosa en una altra en les seves obres va ser fonamental el descobriment de les rimes: signes utilitzats per representar una cosa tan estretament emparentats amb els d'una altra que constitueixen l'equivalent visual de les rimes en poesia. Gris va ser qui va portar la rima més lluny, i per aquest motiu se n'han inclòs dues obres que estan cohesionades per rimes visuals: un cap que rima amb un bol o una copa, i una guitarra que rima amb una fruitera amb raïm.

Àmbit F: Els quaderns de dibuix de Picasso de 1924 i 1925

En aquest espai es mostren imatges digitalitzades de quaderns de dibuix que Picasso va omplir entre 1924 i 1925. Es tracta d'una reduïda mostra dels quaderns de dibuix d'aquells anys, que té com a objectiu mostrar les transformacions que s'obrien a la seva imaginació mentre dibuixava.

En un grup d'esbossos, Picasso va utilitzar tan sols una tècnica molt simple de punts i línies, que havia agafat dels diagrames de les constel·lacions.

Un segon grup són idees per als *tableaux* del ballet *Mercure: Nit* –una figura reclinada sota un cel estelat– i *Les Tres Gràcies*. Aquests esbossos tenen relació amb natures mortes que va pintar aquell estiu.

En els esbossos del tercer grup Picasso prova diferents combinacions d'objectes en natures mortes mentre pinta les natures mortes de 1924 i 1925.

Un quart grup està format per esbossos per al teló del ballet *Mercure*, que es va portar a escena el juny del 1924 i es va convertir en el trampolí teatral per a noves natures mortes. Passant d'un dibuix a un altre, Picasso transforma una natura morta amb vetllador en un Pierrot que canta.

(Imatge disponible per a premsa)

(Imatge disponible per a premsa)

Àmbit G: El ballet *Mercur* (1924)

Els tretze *tableaux* que Picasso va crear per al ballet *Mercur* van ser la seva resposta a la petició del comte Étienne de Beaumont: que treballés lliurement amb l'“alfabet” dels déus, els humans i les bèsties, procedents de la mitologia grega i romana. El ballet, amb música d'Erik Satie i il·luminació de Loie Fuller, es va representar en un teatre de varietats de Montmartre, el Théâtre de la Cigale. Muntatges inestables es combinaven amb les “postures plàstiques” dels actors en una sèrie d'escenes que no superaven el minut de durada. El ballet començava amb una dona adormida que es despertava en una nit estelada; més tard, Mercuri robava les perles de les tres Gràcies i era perseguit per un Cèrber enfurismat, i al final tot acabava amb una bacanal caòtica. Els surrealistes van acollir la producció amb elogis per a Picasso.

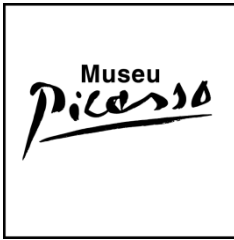
Àmbit H: El teatre de la natura morta

De manera simultània a la seva obra per al ballet *Mercur*, i després, a Juan-les-Pins, a la vora del Mediterrani, Picasso va pintar una sèrie de natures mortes en què es presenta un reduït elenc d'objectes (instruments musicals, ampolles i bols) com actors sobre taules que recorden un escenari, sovint amb l'exterior com a teló de fons. Les relacions entre els objectes esdevenen eloqüents, fins i tot provocatives des del punt de vista eròtic.

Àmbit I: Objectes monstruosos

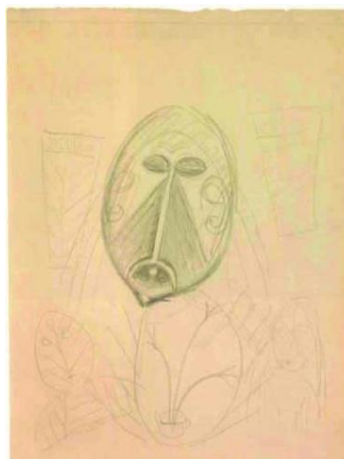
En el període 1924-1926, Picasso va recórrer cada cop més al tema de la natura morta per introduir un erotisme més violent en la seva pintura, tot dotant de forma orgànica els objectes i disposant-los com a parts del cos, que ell tallava marcant les seves línies a la pintura fresca. Aquestes natures mortes acompanyaven l'erotisme violent de quadres amb figures on es relacionen de manera explícita l'amor i la mort.

5. OBRES COMENTADES

Full d'estudis: cares, 1907 i Tres banyistes, 1924
(Hall de l'exposició)

Aquests dos dibuixos podrien resumir el viatge que va emprendre Picasso entre l'any 1907 i mitjan dècada del 1920. En el primer dibuix, Picasso descobreix que les cares i les fulles són intercanviables, com si totes creixessin de la mateixa manera sota el sol. A *Tres banyistes* (1924) incorpora un signe que representa el sol sobre el cos de la banyista que està ajaguda a la dreta, com si el sol i el sexe de la banyista es poguessin intercanviar. En el primer dibuix, Picasso veu com una cosa es pot anar convertint en una altra mentre dibuixa. Al segon, el sol se sexualitza, i s'obre, així, el camí cap a una nova imatgeria eròtica.

Instrumentes musicals, calavera, 1914 i Natura morta amb crani, 1913
(Àmbits B i C de l'exposició)

Aquesta és l'única obra cubista que va pintar Picasso abans de la guerra de 1914-1918, en què vius i morts es troben cara a cara, en la tradició del *memento mori*. La va pintar mentre feia un gravat que es va utilitzar per il·lustrar l'obra de Max Jacob *Le Siège de Jérusalem*, tot i que la imatge tan sols té una relació vaga amb el text de Jacob. Al quadre, la guitarra de l'esquerra també és una paleta; la vida creativa, en forma de música i pintura, s'enfronta, doncs, amb el crani, el símbol de la mort. El forat del pany pot fer referència a la clau de Jerusalem, una imatge associada amb la mort en l'obra de Jacob.

Arlequí amb un mirall, 1923
(Àmbit G de l'exposició)

De jove, Picasso s'autoretratava com a Arlequí. Aquí es projecta en un jove saltimbanqui que es col·loca el barret d'Arlequí. Aquest personatge s'associa tradicionalment amb els ardots i la dissimulació, i cap al 1923 podia representar les transformacions del cubisme. És una figura que també s'ha relacionat tradicionalment amb Mercuri, el missatger dels déus i el farsant del món clàssic. L'any 1924, Mercuri era el personatge que relacionava els tretze *tableaux* del ballet *Mercur*, que Picasso va crear per al comte Étienne de Beaumont. Arlequí, juntament amb Pierrot, presentava el ballet al teló que Picasso havia dissenyat per a l'obra.

De Mercure a la natura morta

Natura morta amb guitarra, Natura morta: fruitera i guitarra i Natura morta amb mandolina damunt d'una taula, 1924
(Àmbit H de l'exposició)

Els simples dibuixos d'estels d'aquest quadre el relacionen amb la nit estelada amb què s'obria el ballet *Mercure*, on una dona que dorm es desperta en plena nit. La relació és més clara en alguns dels estudis per a l'obra, en els quals la guitarra està reclinada, com la dona, sobre una taula col·locada en una posició molt semblant a la del llit de l'escena del ballet, com si estigués en un escenari amb un teló de fons cobert de dibuixos d'estels.

(Imatge disponible per a premsa)

Natura morta: pipa, vas i antifaç, 1918 i Cares sobre fons blau, 1926
(Àmbit H de l'exposició)

La manera com el que és viu i el que és mort es fusionen en la pintura de Picasso canvia molt, respecte del cubisme tardà del 1918, a partir del contacte del pintor amb els surrealistes. Aquesta natura morta del 1918 és un got i una pipa, i alhora el cap d'un fumador de pipa. L'intercanvi d'identitats ens remet a un tema seriós, però també a un motiu còmic. En el quadre d'uns caps del 1926 es fonen dos caps en un petó dins d'una forma que els enclou, que pot ser un gerro o un bol. L'intercanvi d'identitats ha adquirit una càrrega eròtica: els ulls podrien ser boques o sexes.

Objectes que creixen

Gerra i fruitera, 1931
(Àmbit I de l'exposició)

El 1931, Picasso va pintar un grup de natures mortes amb uns ritmes lineals curvilinis que tenen la força dels cossos vius i del creixement de les plantes. En alguna ocasió es fonen amb les arrels i les fulles de les plantes. S'han relacionat amb la seva jove amant Marie-Thérèse Walter, i, per tant, amb el triomf –breu, si més no– de l'amor sobre el temor a la mort.

6. RELACIÓ D'OBRES EXPOSADES

Hall:

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Full d'estudis: Cares

1907

Llapis sobre paper

Musée national Picasso, París

2. Pablo Picasso

Tres banyistes

23 de juliol del 1924

Tinta violeta sobre paper

Musée national Picasso, París

Àmbit A: Arbres/ figura 1907-1908

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Arbre

1907

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

2. Pablo Picasso

Paisatge relacionat amb *Els segadors*

París, primavera-estiu del 1907

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

3. Pablo Picasso

Paisatge relacionat amb *Els segadors*

Primavera del 1908

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

4. Pablo Picasso

L'ofrena

París, 1908

Guaix sobre paper cartró amb imprimació blanca

Museu Picasso, Barcelona

Àmbits B / C: Transformacions I, 1913-1914 / Transformacions II, 1915-1916

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Cap de noia
1913
Oli sobre tela
Centre Georges Pompidou, París
Musée national d'Art moderne / Centre de création industrielle
Donació Henri Laugier 1963

2. Pablo Picasso

Cap
París, 1913
Carbonet i collage sobre paper
Museu Picasso, Barcelona

3. Pablo Picasso

Instruments de música, calavera
1914
Oli sobre tela
Musée d'art moderne Lille Métropole,
Villeneuve d'Ascq
Donació Geneviève i Jean Masurel

4. Pablo Picasso

Natura morta amb crani
París, 1913
Punta seca sobre coure
Pertanyent al llibre de Max Jacob, *Le Siège de Jérusalem. Grande tentation céleste de Saint Matorel*
Museu Picasso, Barcelona

5. Pablo Picasso

Natura morta amb botella de Bass
1913
Llapis i aquarel·la sobre paper
Centre Georges Pompidou, París
Musée national d'Art moderne / Centre de création industrielle
Donació Marie Cuttoli 1963

6. Pablo Picasso

Botella d'Anís del Mono, vas de vi i naip
1915
Oli sobre tela
The Detroit Institute of Fine Arts, Llegat de Robert H. Tannahill
70.192

7. Pablo Picasso

Natura morta amb porta, guitarra i botelles
1916
Oli sobre tela
Statens Museum for Kunst, Copenhaguen

8. Pablo Picasso

Natura morta amb naips i préssecs
Avinyó, 1914
Aquarel·la, carbonet i llapis sobre paper
Ingres
Galerie Beyeler, Basilea

9. Pablo Picasso

Home assegut en una butaca
[1916]
Llapis i aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular. Cortesia de la Fundación Almine y Bernard Ruiz-Picasso para el Arte

10. Pablo Picasso

Instruments de música damunt d'una taula
(anvers i revers)
París, 1915
Carbonet sobre paper
Col·lecció particular

11. Pablo Picasso

Guitarra, clarinet i fruitera
París, 1915
Carbonet i aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

12. Pablo Picasso

Instruments de música damunt d'una taula
París, 1915
Carbonet i aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

13. Pablo Picasso

Instruments de música damunt d'una taula
París, 1915
Llapis i aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

14. Pablo Picasso

Instrumentes de música i fruitera damunt d'una taula
[Estiu del 1915]
Llapis i aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular. Cortesia Fundació Almire y Bernard Ruiz-Picasso para el Arte

Àmbit D: Transformacions III, 1917-1920

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Estudi per al decorat i el vestit del mànager
Roma, 1917
Llapis de grafit
Musée national Picasso, París

2. Pablo Picasso

Estudi per a un mànager i un porc
Roma, 1917
Llapis de grafit
Musée national Picasso, París

3. Pablo Picasso

Estudi per a un mànager
Roma, 1917
Llapis de grafit
Musée national Picasso, París

4. Pablo Picasso

Arlequí i Pulcinella
1920
Trep sobre paper
Colección Fundación Mapfre

5. Pablo Picasso

Fruitera
Barcelona, 1917
Oli sobre tela
Museu Picasso, Barcelona

6. Pablo Picasso

Natura morta amb guitarra
París, 24 d'abril del 1920
Guaix, llapis i tinta sobre paper verjurat
Museo Picasso Málaga

7. Pablo Picasso

Natura morta amb guitarra
París, 25 d'abril del 1920
Guaix, llapis i tinta sobre paper verjurat

Museo Picasso Málaga

8. Pablo Picasso

Personatge amb guitarra
1920
Guaix sobre paper
Col·lecció particular

9. Pablo Picasso

El violoncel·lista
1920
Guaix i pastel sobre paper
Col·lecció particular

10. Pablo Picasso

Personatge amb fruitera
Barcelona, 1917
Oli sobre tela
Museu Picasso, Barcelona

11. Pablo Picasso

Fruitera i botella damunt d'un vetllador
1920
Oli sobre tela
Col·lecció particular. Cortesia de la Richard Gray Gallery

12. Pablo Picasso

Dona en una butaca
Barcelona, 1917
Oli sobre tela
Museu Picasso, Barcelona

13. Pablo Picasso

Dona asseguda en una butaca vermella
Montrouge, 1917
Oli sobre tela
Col·lecció particular

Àmbit E: La repetició de motius

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Natura morta amb guitarra damunt d'un vetllador
18 d'abril del 1922
Oli sobre fusta
Museo Picasso Málaga

2. Pablo Picasso

Natura morta amb copa i paquet de tabac
1922
Oli sobre tela
Philadelphia Museum of Art, A. E. Gallatin Collection, 1952
Inv. 1952-61-97

3. Pablo Picasso

Composició amb ratllades negres
[Dinard, estiu del 1922]
Oli sobre tela
Col·lecció particular. Cortesia de la Fundación Almine y Bernard Ruiz-Picasso para el Arte

4. Pablo Picasso

Fruitera i paquet de tabac
1922
Oli sobre tela
Col·lecció particular

5. Pablo Picasso

Natura morta amb copa
1922
Oli sobre tela
Col·lecció particular

6. Pablo Picasso

Copa i paquet de tabac
1924
Oli sobre tela
Museu Picasso, Barcelona

7. Pablo Picasso

Guitarra, escaires i tes
París, 1925
Carbonet i tinta sobre paper
Col·lecció particular

8. Pablo Picasso

Guitarra
Juan-les-Pins, 1924
Llapis i tinta xinesa sobre paper
Musée national Picasso, París

9. Pablo Picasso

Botella, guitarra i fruitera
1922
Oli sobre tela
Nahmad Collection

Juan Gris i les Rimes Visuals

1. Juan Gris

Guitarra i fruitera
1919
Oli sobre tela
Henie Onstad Art Centre

2. Juan Gris

Pierrot
1921
Oli sobre tela
National Gallery of Ireland

Àmbit F: Els quaderns de dibuix de Picasso de 1924 i 1925

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Quadern de Mercure núm. 27
París, 1924
Llapis de grafit sobre paper verjurat

27 x 21 cm
MP 1990-104
Musée national Picasso, París

Àmbit G: El ballet *Mercure* (1924)

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Guitarra damunt d'una taula davant d'una finestra

1919

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

2. Pablo Picasso

Natura morta amb guitarra

París, novembre del 1920

Carbonet i llapis sobre paper

Col·lecció particular. M.B. Itàlia

3. Pablo Picasso

Vetllador i guitarra

1920

Guaix sobre paper

Col·lecció Marina Picasso. Cortesia de la

Galerie Jan Krugier & Cie, Ginebra

4. Waléry

La nit

Juny del 1924

Fotografia d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

5. Waléry

El rapte de Prosèrpina

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

6. Waléry

El bany de les Gràcies

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

7. Waléry

La dansa de les Gràcies i Cèrber

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

8. Waléry

Apol·lo i Venus

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

9. Waléry

Els signes del zodíac

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

10. Waléry

Mercuri mata a Apol·lo i el reviu

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

11. Waléry

Bacanal

Juny del 1924

Fotografies d'escena de *Mercure*

D.A.F., Fons Erik Satie, en dipòsit a l'Imec

12. Pablo Picasso

Arlequí amb un mirall

1923

Oli sobre tela

Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid

Àmbit H: El teatre de la natura morta

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Natura morta: fruitera i guitarra

1924

Oli i llapis sobre paper doblegat en quatre

Musée national Picasso, París

2. Pablo Picasso

Natura morta amb mandolina damunt d'una taula

1924

Aquarel·la i llapis de grafit sobre paper
verjurat amb fons blanc
Philadelphia Museum of Art, A. E. Gallatin
Collection, 1952.
Inv. 1952-61-100

3. Pablo Picasso

Natura morta amb guitarra
Juan-les-Pins, 1924
Oli sobre tela
Stedelijk Museum, Amsterdam

4. Pablo Picasso

Mandolina i guitarra
Juan-les-Pins, 1924
Oli amb sorra sobre tela
Solomon R. Guggenheim Museum, Nova
York
Inv. 53.1358

5. Pablo Picasso

Natura morta amb mandolina
1924
Oli sobre tela

National Gallery of Ireland

6. Pablo Picasso

Mandolina, fruitera, botella i pastís
1924
Oli sobre tela
The Metropolitan Museum of Art, Nova
York
Jacques and Natasha Gelman Collection,
1998 (1999.363.65)

7. Pablo Picasso

Cares sobre fons blau
1926
Oli sobre tela
Col·lecció particular

8. Pablo Picasso

Natura morta: pipa, vas i antifaç
1918
Oli i sorra sobre tela
Col·lecció particular

Àmbit I: Objectes monstruosos

Relació d'obres

1. Pablo Picasso

Instruments de música damunt d'una taula
1925
Oli sobre tela
Museo Nacional Centro de Arte Reina
Sofía, Madrid

2. Pablo Picasso

Natura morta amb paleta, cavallet i gerra
1926
Oli sobre tela
Col·lecció particular

3. Pablo Picasso

Natura morta
1925
Oli i sorra sobre tela
Centre Georges Pompidou, París
Musée national d'Art moderne / Centre de
création industrielle
Dació 1982

4. Pablo Picasso

Gerra i fruitera
11 de febrer del 1931
Oli sobre tela
Nahmad Collection

Crèdits de les fotografies reproduïdes en aquest dossier
(segons l'ordre d'aparició al dossier)

Pablo Picasso

L'ofrena
París, 1908
Guaix sobre paper cartró amb imprimació blanca
Museu Picasso, Barcelona
© Museu Picasso Barcelona / Gasull Fotografia
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Paisatge relacionat amb *Els segadors*
1907
Guaix sobre paper
Musée national Picasso, Picasso
© RMN/© Michèle Bellot
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Botella d'Anís del Mono, vas de vi i naip
1915
Oli sobre tela
The Detroit Institute of Fine Arts, Llegat de
Robert H. Tannahill
70.192
Photograph © 1990 The Detroit Institute of Art
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Home assegut en una butaca
[1916]
Llapis i aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular. Cortesia de la Fundación
Almine y Bernard Ruiz-Picasso para el Arte
Imatge generosament cedida per
© Fundación Almine y Bernard Ruiz-Picasso
para el Arte. Foto: Eric Baudouin
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Fruitera i botella damunt d'un vetllador
1920
Oli sobre tela
Col·lecció particular. Cortesia de la Richard Gray
Gallery
© Richard Gray Gallery
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Botella, guitarra i fruitera
1922
Oli sobre tela
Nahmad Collection
© Cortesia Helly Nahmad Gallery
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Botella i mandolina damunt d'un vetllador
Quadern de *Le Chef-d'oeuvre inconnu* de Balzac
núm. 30 (pàg.11r)
Juan-les-Pins, [estiu del] 1924
Ploma, tinta xinesa i aiguada sobre paper
Arches
31,5 x 27,5 cm
Musée national Picasso, París
© Photographe Béatrice Hatala
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Estudi de guitarra
Quadern de *Le Chef-d'oeuvre inconnu* de Balzac
núm.30 (pàg.37v)
Juan-les-Pins, [estiu del] 1924
Ploma i tinta xinesa sobre paper Arches
31,5 x 27,5 cm
Musée national Picasso, París
© Photographe Béatrice Hatala
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Mandolina i guitarra
Juan-les-Pins, 1924
Oli amb sorra sobre tela
Solomon R. Guggenheim Museum, Nova York
Inv. 53.1358
© The Solomon R Guggenheim Foundation
© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Full d'estudis: Cares
1907
Llapis sobre paper
Musée national Picasso, París
© RMN / © Thierry Le Mage

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Tres banyistes

23 de juliol del 1924

Tinta violeta sobre paper

Musée national Picasso, París

© RMN / © Thierry Le Mage

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Instruments de música, calavera

1914

Oli sobre tela

Musée d'art moderne Lille Métropole,

Villeneuve d'Ascq

Donació Geneviève i Jean Masurel

© Muriel Anssens

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Natura morta amb crani

París, 1913

Punta seca sobre coure

Pertanyent al llibre de Max Jacob, *Le Siège de Jérusalem. Grande tentation céleste de Saint Matorel*

Museu Picasso, Barcelona

© Museu Picasso Barcelona/Ramon Muro

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Natura morta amb mandolina damunt d'una taula

1924

Aquarel·la i llapis de grafit sobre paper verjurat amb fons blanc

Philadelphia Museum of Art, A. E. Gallatin

Collection, 1952.

Inv. 1952-61-100

© Philadelphia Museum of Art / Photo: Andrea Núñez

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Natura morta: fruitera i guitarra

1924

Oli i llapis sobre paper doblegat en quatre

Musée national Picasso, París

© RNM;/Thierry Le Mage

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Natura morta amb guitarra

Juan-les-Pins, 1924

Oli sobre tela

Stedelijk Museum, Amsterdam

© Stedelijk Museum, Amsterdam

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Arlequí amb un mirall

1923

Oli sobre tela

Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid

© Fundación Colección Thyssen-Bornemisza, Madrid

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008

Pablo Picasso

Gerra i fruitera

11 de febrer del 1931

Oli sobre tela

Nahmad Collection

© Cortesia Helly Nahmad Gallery

© Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid
2008